

СЕЋАЊЕ НА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ УМЕТНИКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА ОДНОСЕ
СА ЈАВНОШЋУ

ГАЛЕРИЈА
ДОМА ВОЈСКЕ
СРБИЈЕ

РТС

7. ЈУЛ – 31. АВГУСТ 2022.
ГАЛЕРИЈА РТС
БЕОГРАД, ТАКОВСКА 10

БРАНКО МИЉУШ, КРВАВА КОЗАРА, 1961.

Изложбом „Сећање на југословенске уметнике револуције“ наглашен је избор дела ошкулћених са изложби „НОБ у делима ликовних уметника Југославије“ у периоду од 1961. до 1985. године, која се трајно чувају у фондусу Галерије Дома Војске Србије.

Обележавајући двадесетогодишњицу постојања Југословенске народне армије, Дом ЈНА у Београду покренуо је иницијативу за приређивање велике ликовне изложбе посвећене мотивима Народноослободилачке борбе и револуције.

Иако је након три и по деценије успешног постојања шестом изложбом завршен циклус изложби „НОБ у делима ликовних уметника Југославије“, Галерија Дома ЈНА је својим концептом рада и обележавањем важних историјских тема обезбедила учешће изабраних уметника свих генерација и свих стилских опредељења са подручја Југославије.

Са ове временске дистанце остаје само да увидимо да је манифестација изнедрила најтрајнија и истински вредна уметничка остварења на тему Народноослободилачке борбе и револуције, која данас чине нашу уметничку баштину, битну за разумевање развоја југословенске уметности у првим деценијама након ослобођења.

Изложба „Сећање на југословенске уметнике револуције“ премијерно је приказана у Великој галерији Дома Војске Србије у Београду септембра 2018. године.

Обележавајући двадесетогодишњицу постојања Југословенске народне армије, Дом ЈНА у Београду покренуо је иницијативу за приређивање велике ликовне изложбе посвећене мотивима Народноослободилачке борбе и револуције. Изложба, реализована децембра 1961. године, подељена у три целине – сликарство, графика и скулптура – окупила је велики број уметника са простора читаве Југославије и била је наградног карактера. О њеном значају говоре имена учесника: Ђорђе Андрејевић Кун, Даница Антић, Јован Бијелић, Мило Милуновић, Милан Цмелић, Оља Ивањицки, Бранко Миљш, Цветко Лаиновић, Исмет Мујезиновић, Ото Лого, Нандор Глид, Андреј Јемец и други.

Успех који је постигла био је подстицај да, бар како се тада чинило, изложба добије трајнији карактер манифестацијом „НОБ у делима ликовних уметника Југославије”, која ће се одржавати сваке пете године у Галерији Дома ЈНА у Београду. У складу са новом изложбеном активношћу, октобра 1962. године издат је и правилник о раду Галерије.

Наредна изложба, одржана у периоду новембар–децембар 1966. године, имала је јасније назнаке у ком ће правцу тећи њен даљи развој. Уметници попут Боже Илића, Петра Лубарде, Александра Луковића, Николе Мартиноског, Александра Томашевића, Ангелине Гаталице, Саве Сандића били су свакако предводници плејаде уметника који су излагали под кровом ове установе.

Само три године од одржавања друге изложбе „НОБ у делима ликовних

уметника Југославије”, фебруара 1969. издат је и нови правилник о раду Галерије, што је сведочио о озбиљности пропагандне делатности Дома ЈНА. Њиме је јасно дефинисано да је једна од делатности Галерије неговање традиције Народноослободилачке борбе, како у земљи, тако и у иностранству. Тај правилник објављен је у оквиру каталога треће изложбе 1971. године и подељен свим учесницима. У правилнику је наведено да је изложба „Народноослободилачка борба у делима ликовних уметника Југославије” традиционална манифестација ликовних уметника Југославије на тему наше револуције.

Тако успостављен правилник, са мањим модификацијама, био је основа за позив уметницима широм Југославије да учествују у обележавању важних тема и идеја везаних за устанак народа и народности Југославије и стварање тадашње Југословенске народне армије. На трећој изложби излагали су: Милош Бајић, Милош Гвозденовић, Ђорђе Илић, Милан Коњовић, Спасе Куновски, Петар Лубарда, Франце Михелич, Мића Поповић, Златко Прица, Богић Рисимовић Рисим, Франце Слана, Војислав Станић, Милић Станковић – Милић од Мачве, Душан Џамоња, Ангелина Гаталица, Мерсад Бербер, Емир Драгуљ, Халил Тиквеша.

Изложба је својим концептом наставила неговање успостављене активности Дома ЈНА, уметници из свих крајева Југославије и даље су се у великом броју одазивали конкурсима, па су се на четвртој изложби нашла имена као што су: Коса Бокшан, Тахир Ебра, Чедомир

Крстић, Петар Омчикус, Воја Станић, Богић Рисимовић Рисим, Радислав Тркуља, Коста Ангели Радовани, Ото Лого, Стипе Сикирица и други.

Новина четврте изложбе било је то што су, поред ликовних уметника, могли да учествују и примењени уметници, чиме је уметничка збирка Дома Војске Србије, свакако, обогачена радovima из примењене уметности. Можда је најбољи пример за то пета изложба „НОб у делима ликовних уметника Југославије”, одржана 1981. годи-

МЕРСАД БЕРБЕР, КОЗАРАЧКА КАРИЈАТИДА I, 1970.

не. На изложби су се, поред ликовних уметника попут Данице Антић, Оље Ивањицки, Александра Луковића, Вањека Тивидара, Анте Мариновића, Емира Драгуља, Халила Тиквеше, нашли и радови примењених уметника Гордане Глид (текстил), Катице Павелке, Мирјане Исаковић, Велимира Веље Вукићевића, Драгољуба Варајића (керамика) и других. Уметници су тему револуције и Народноослободилачке борбе представили најразноврснијим техникама и медијима ликовне и примењене уметности.

После четврт века и пет успешно одржаних изложби, у години значајног јубилеја, 40-годишњици ослобођења и победе над фашизмом, Галерија Дома ЈНА у Београду организовала је 1985. године шесту изложбу посвећену Народноослободилачкој борби у делима наших уметника. Први пут од оснивања изложба је имала посебну тему, под називом „Победа и слобода”.

Слободарски и људски идеали наше револуције по својим хуманистичким вредностима остали су и чине индиферентни део наше стваралачке праксе, која се потврђује у јуној и слободној афирмацији креативних тенденција наших народа и народности, о чему сведочи и шест до сада организованих изложби на тему НОБ-а. Од најбољих дела створена је збирка Галерије Дома ЈНА, која представља непроцењив део наше културне баштине.*

Јелена Кнежевић
виши кустос, начелник Галерије
Дома Војске Србије и аутор изложбе

* Из каталога шесте изложбе „НОб у делима ликовних уметника Југославије”, део уводног текста Организационог одбора, Галерија Дома ЈНА, 1985.

МИЋА ПОПОВИЋ, ВОЈНИЧКА ВАРИЈАНТА, 1971.

МИЛИЋ СТАНКОВИЋ (МИЛИЋ ОД МАЧВЕ), ПОЛИПТИХ О ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ РЕВОЛУЦИЈИ, 1966.

ХАЛИЛ ТИКВЕША, КОЗАРЧКО КОЛО, 1980/81.

ХИЛМИЈА ЧАТОВИЋ, ДВА ДРУГА, 1976.

ПЕТАР ЛУБАРДА, УСТАНАК, 1966.

РАДИСЛАВ ТРКУЉА, СТЕВАНСКЕ ЛИВАДЕ, 1976.

СЛОБОДАН ЋУРИЋ ПУРО, ТРАГОМ РАЗАРАЊА, 1984.

НАНДОР ГЛИД, МАУТХАУЗЕН 1/III, 1961.

НАНДОР ГЛИД, ПЛАМЕН РЕВОЛУЦИЈЕ, 1971.

ИВАН ФЕЛКЕР, ГРУПА, 1983.

АНГЕЛИНА ГАТАЛИЦА, ПОРТРЕТ ВУКИЦЕ МИТРОВИЋ, 1966.

СТЕВАН ДУКИЋ, КУРИР, 1985

ГАЛЕРИЈА ДОМА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Од самог почетка рада Галерије, 1953. године, организован је велики број тематских ангажованих изложби југословенских уметника, посвећених темама револуције и Народноослободилачке борбе. Поред учешћа на тим изложбама, уметници су имали могућност да приреде и самосталне изложбе без тематских ограничења. Таква активност Галерије директно је утицала на формирање уметничке збирке. Дела су прибављена посредством откупа, поклона, кроз размену са институцијама, а понекад и ангажовањем ликовних уметника. Како су се међу прибављеним делима подједнако нашла дела и са тематски ангажованих и са самосталних изложби, уметничка збирка Дома Војске Србије је оваквим приступом сакупљања постала јединствена. Томе у прилог говори богатство фондуса, у коме се налази више од 1.500 дела ликовне и примењене уметности свих генерација уметника са подручја некадашње Југославије.

У збирци се налази неколико значајних остварења насталих у првој половини 20. века. То су дела Влаха Буковца, Љубе Ивановића, Марина Тартаље, Саве Шумановића, затим дела Мила Милуновића, Љубе Бабића, Косте Хакмана, Јована Бијелића. Ипак највећи део збирке чине дела српских и југословенских уметника насталих у другој половини 20. века, почевши од Петра Лубарде, Зоре Петровић, Милана Коњовића, Крсте Хегедушића, Марка Челебонковића, Николе Мартиноског, Миће Поповића, Љубице Цуце Сокић, Сретена Стојановића и других великана југословенског ликовног стваралаштва.

ИЗДАВАЧ ЈМУ Радио-телевизија Србије • **ЗА ИЗДАВАЧА** Драган Бујошевић, генерални директор РТС; Бранислав Кланшчек, председник Управног одбора РТС • **САВЕТ РТС ЗА ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО** Никола Мирков (председник), Зорица Шујица (потпредседник), Славица Стефановић (помоћник председника), Никола Кусовац, Ђорђе Кадијевић, Чедомир Васић, Александра Јелисавац, Софија Љубичић, Драгана Ковачић • **ДИРЕКТОР МЕДИЈА ЦЕНТРА „ОДБРАНА“** потпуковник Биљана Пашић • **АУТОР ИЗЛОЖБЕ И ТЕКСТА** Јелена Кнежевић • **РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ БАШТИНА И КУЛТУРНА ПРОДУКЦИЈА РТС** Александра Јелисавац • **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК ГАЛЕРИЈЕ РТС** Петар Ђиновић • **УРЕДНИК** Ана-Марија Симоновић • **ИЗВРШНИ ПРОДУЦЕНТ** Славица Стефановић • **ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ** Предраг М. Поповић • **ШТАМПА** Штампарија РТС • **ТИРАЖ** 500 примерака • Београд, јун 2022.

НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ АРАНКА МОЈАК, БЕКСТВО СА РОБИЈЕ – СРЕМСКА МИТРОВИЦА, 1980.

PTC|3

 @galerijarts

 bastinarts

rts.rs